

BGU Cluj / Central University Library Cluj
**A' TSASZARI ES KIRALYI 'FELSEG' KE-
 GYELMEVEL.**

Indult Hétsbői 20. Februáriusbann. 1798.

B é t s.

Tettfzett az Ur Istennek ezen folyó Februá-
 rius Hónapnak 19-dik napján reggeli tizen-egy
 orakor Nagy Méltóságú R. Sz. B. béli Gróf 's-
 Fegyver Tármester Wartensleben Wilhelm Ur ő
 Excellenciája' kedves feleségét, R. Sz. B. béli Gróf
 Széki Teleki Klára Afzfony ő Excellentziáját
 nagy Méltóságú férjének keserüségére, és Uri Há-
 zának méjj fájdalomára, ez árnyék világból életé-
 nek 49-dik, Házaságának pedig 27-dik elztendejé-
 ben tsendes Halál által ki-szollítani.

P

Frantzia Ország.

A' Déli 'Amerikába számkivetésbe-küldettettek között már néhányak irtak itthonu maradott attyok-fiaihoz levelet. Irták, hogy ők nem nyerhették légyen meg tsak azt a' kedvézest is, hogy Cayennében maradhasanak, a' hol Billaud-Varenes még-életben vagyon. Őket Guyanának belső vidékére szállították-bé, a' mely vidéknek neve Sinamary, lakosai Szeretsenek, fél vad emberek. Ez egy 12 vagy 15 kajbákból álló falutska. Erőszen ditsérik a' számkivettettek ezen falu' lakosait; hogy ők nagy betsülettel fogadták: sőt finomabb politikájuknak erősítik lenni az Európaiaknál. Haláztatjaikból és vádászaitjaiból őket részesittik; füstös kajbáijikba is jó szívvvel meg-szenvedik. A' mesterségekről ugy nints semmi képzelődések, hogy a' bámultságból alig lehetett őket magokhoz viszsza téríteni, midönn leg előbb irni látták a' Képviselőket. Barthelémy, Pischegru, és Larüe, egy kajbábann laknak. Közönségesenn szolva, ezen számkivettettek minyájon az jelentik írásaikbann, hogy állapotjokkal keveset gondólnak. Hogy Frantziák légyenek, azt is észre lehet venni némelyeknek írásaikból: a' múlt dolgokra való viszsza emlékezés-közbenn is szembe-tünök az ő vidám tréfáik. Egyik nevezetesenn küzzüllök azt irja-le, hogy néki egy ifjú Szeretsen leánkával mely szerelmes intrikái voltak légyen. Kérik továbbá a' magok ittkonn maradott házok'-népét, hogy küldjének nékiek házi állatokat, majorsá-

got, barom-fiakat, lisztet, mindenek felett pedig olajat és czetet. — Egyéb aránt, a' Coloniára gondot viselő Frantzia Bíztoſ, adat nékiek, bórt, hüvejkes vetemént, hust, fát &c., akkora portziót t. i. a' ménnyi a' tengeri embereknek szokott adatatni a' Frantziáknál. Valami 20 mértföldnyi vidék szabadott-ki nékiek a' hól szabadon széljel ſpatzirozhatnak. A' meg-mivelésre is mérettetett-ki mindeniknek számára egy Jugerum föld; olyan engedelem mellett mindazáltal, hogy magok annyit vásárolhafsanak, a' ménnyi tetſzeni fog, és gazdaságot állithafsanak-fel.

Az Anglia ellen való expedizióknak készületei ſzorgalmatosonn tétetnek; 20 Generál Adjutánsok, 47 Brigadérosok, és 18 Divisions Generalisok leſznek jelen a' katonasággal, kik között ezek emlittetnek, mint nevezetesebb nevüek: Berthier, Kilmaine, Marescot, Kleber, Championet, Massenn, Serrurier, Victor, Lasne, Vieux, Vandame, Richepense, Ney, Hendelet; 's több mások.

Az a' nevezetes Frantzia Iró, *Marmontel*, az *Eure*' Departamentomábann Fébr. 1-ső napjáná árestáltatott, és a' Verneuili fogházba vitetett.

A' Helvetziai Frantzia Követ Mengaud, egy jelentéft közlött közelébről a' Bernai Tanáttsal, a' melybenn jelenti néki, hogy ne üldözze az *Arau* vároſsa-bélieket az ezen Dieta alatt ki-mutatott hajlandóságaikért. Utoljára ilyen fenyegető ſzék-kal végzi *Mengaud* a' maga irását: hogy, ha a'

Bernai Tanács csak ugyan hantaná az Arauíakat, akkor a' Frantzia seregek a' leg egyenesebb útaon fogának Berna várofsa ellen elő nyomulni, és annak Tanácsat minden ellenkező végzéseiert, és kevély 's-nevetséges tyrannufságaiert szám-adás alá vennék., — Több más ilyen, 's-még ennél keményebb fenyegetődzéseket is adtak-ki a' Frantzia Generálisok a' Bernai Tanács ellen: de a' mely mind ez ideig mind ezek mellett is allandóul meg-maradott előbbeni rendelései mellett.

N é m e t O r f z á g

Rastadiból, Fébr. 6-dikánn: —

Vevén a' Frantzia Követség a' Német Birodalmi Deputátzió' Főeleletét a' folyó Fébr. 2-dikánn, arra így válaszolt 3-dikbann: — A' Frantzia Respublika' telyes hatalmu Ministerei, vették a' Birodalmi Deputátzió'nak legnapj ülése-béli végzészról való ki-nyilatkoztatást. Annyira vagyon, hogy ez a' ki-nyilatkoztatás olyan fundámentomokat, foglalna magába, a' melyek által az ő első projectomjok gyengittődne, hogy sőt inkább annak illendőségét és szükséges-vóltát érezhetővé téfzi. Az a' közönséges és fel ingerlő oltalom, a' melyet a' mi határaink ellen fenyegetődző Emigránsok' serege a' Respublika sürgető jelentései mellett is talált magának, első ellenséges lépes volt Frantzia ország ellen, a' mely bizonyosonn akarta a' békefséget, és annak fenn tarthatásábann ellen-mondhatatlanul negy hafzna is lett volna. Annak állandó meg-tagadása, hogy az ő meg-engelzhetetlen ellenségei innét el-szélesztődjenek, a' ma-

ga meg-tartására szükséges eszközöknek elő-vételekre kényszerítették Frantzia országot. A' Birodalom távol lévén attól, hogy azon eszközöknek egy illendő elég-tétel által gátat vetett volna, had izenésenn végezte a' dolgot. A' világ tudja ezen történeteket. A' Birodalomnak Integritásza, a' közte és a' Erantzia Respublika között lábra állítandó békeféségnek soha nem tétetett fundamentomává. Ez is közönségesenn tudva lévő dolog, és az ellenkezőt fel-tenni, a' könnyü-hivőségnak leg nagyobb gráditsa volna. A' Campo-Formidoi Kötésnek 20-dik Artikulussza, az az egyetlen-egy hely, a' hol ezen két Hatalmanságok' békeféségéről az egész Kötésbenn szó vagyon, tsak azt foglalja magában, hogy Rastadtban egy Congress tartattassék. Szükségtelemenne a' Birodalmi Deputatziónak azon magyarázatait, a' melyeket a' maga' Rénus bal mejjéki birtokainak fontoságáról tett, meg vizsgálni. A' Frantzia Respublika' Ministeréi büntetésre méltókká tennék magokat, ha olyan széles ki-hotsatkozásokba elegyitenék magokat, a' melyeknek nem egyéb lehetne a' következése, hanem tsak a' kívánt békeféség' idő-pontjának további ha'asztása. Ok azt a' ki-nyilatkoztatást léfzik, hogy a' Német Deputatzió felel azokról a' következésekről, a' melyeket egyigafságos", ahoz alkalmaztatott, és mind két Félnek hasznos békeféség-kötés básifjának, a' mely azoknak, a' kik Rénus bal partján vesztenének, annak jobb partján elég-tételt nyitna, el nem fogadása von maga után. Rastadtban Pluvios' 15 dikénn, a' Frantzia Respublika' 6-dik esztendejében (Fébr. 3-dikánn, 1798-bann)" —

Az erre való Felelet Fébr. 6-dikánn készült-meg a' Birodalmi Deputátzió' 22-dik ülésében. Summás foglalatiából ennek most tsak ennyit irhatunk: — „A' Birodalmi Deputatzió a' foglalatosságoknak rövidítése végett, azt az áldozatot, a' melynek tételére Német ország egy ilyen szerentsetlen háboru után kényszerítettik, egyszerűben tudni kívánná; mivel-hogy, az által-engedések nagyságának meg-ítélésére, nevezetesen azokat a' körülállásokat és azt a' sorsot kellene tudni, a' melyek közzé a' Dominiumok, Papi jofszágok, és magános tulajdonok fognának, az által engedtetendő tartományokban helyheztesedni, &c.

A' Máintzi tábor' vezére Gen. Hadri, így írt a' Manheimi Komendánshoz B. Bartels Urhoz:

„A' Bé-töltető Directorium nékem azt parantsolta Uram! hogy a' Palatinátusi Valasztó Fejedelemnek és néked, mint a' Manheimi sereg' Komendánjának nyilatkoztafsam-ki, hogy ő (a' Directorium) mind a' Rénus'-schán'zábann mind pedig a' Rénus bal partjának egyéb punktumain tett ellent-állásért, és annak következeséiért, a' meg-sebesedett és el-esett Frantzia katonákra néve kérjek siető elég-tételt. A' Bé töltető Directorium meg-gyözödve lévén a' felöll, hogy ezenn elég-tétel dolgában nem leszen késedelmezés, még minden ellenségeskedésekkel késni fog: hanem mihelyest a' Valasztó Fejedelemtől olyan választ nem vehet, a' melyenn a' Frantzia Respublika meg nyugodhatna, én ezen ellenségeskedéseket folytatni azonnal kéntelen leszek. — „Hadri.

Jelenések a' szízesre méltó M. Közhítséghez

Báró Kniggének az emberekkel való társalkodásról írott könyve, melly nagy kedveséget talált légyen az eredeti nyelven eléggé bizonyítják az egymás után sűrűn következett igaz és hamis kiadások. Ezen munkát, melly számtalan hafinos és kellemetes popularitású reguláira nézve meg-érdemelné, hogy minden ifjú vezérjévé választaná az emberek közé való lépésekor, magyarrá fordítottam; ki-hagyván mindazonáltal az imitt amott elő-forduló sértegető, vagy Hazánkra nem alkalmaztatható vagy más-képp' szükségtelen helyeket. A' fordítás, melly kézírásban közel 40 árkosokat tesz, leg-felnyebb a' jövő Győri Urnapi 's-Pesti Medárdus-napi vásárig ki-szabadúl közép 8-ad rétül formában 's-három darabokban a' sajtó alól. Az árra előre fizetve 1 Rhforint léfzen. A' ki nyóltz elő-refizetöket szerez, 's-azoknak neveiket a' pénzel együtt az említett vásárokra akár Pestre Univerfitás-béli Prof. Schedius Lajos, akár Györré Ev. Prof. Németh László Urakhoz' franco böküldi: a' kilentzedik exemplárt jutalomúl veszi. A' következendö Urakhoz olly bizodalommal vagyok, hogy nem fogják ezen fáradságokat sajnállani, u. m:

- Bétsben, a' M. Ujságok' E. Iróí,*
- Brassóban Prof. Molnár,*
- Ó Budán K. kötö és áros Kis István,*
- Debretzenben Prof. Sárvári és Vasáros Auer,*
- Enyeden Prof. Benkö,*
- Eperjesen Prof. Kralovánszki,*
- Györben Prof. Németh és K. kötö Müller,*
- Kafsán Prof. Szabó,*
- Késmárkon Prof. Asbóth,*
- Keszthelyen Prof. Pethe,*
- Kolósváros Gr. Elzterházi' Udv. nevelöje Vede,*
- Köfagen Könyv-kötö Ludvig,*

Lőtsén Prof. Topertzer,
 M. Váshelyen Kir. Táb. Alsefior M. Aranka,
 Osgyhuban Rector Kollár,
 Pápán Prof. Látzai,
 Po'sonyban Prof. Stanislaides, és K. nyomt. Weber,
 Pesten Prof. Schédius és könyváros Kilian,
 Réprze Szemérén Prók. Ajkai,
 Rosonyón Prof. Kebloviczky,
 S. Patakon Prof. Rozgonyi,
 Sopronban Prof. Raits,
 Szászvárosban Préd. Herepei,
 Szekesben Prof. Binder,
 Veszprimben Préd. Vigány és más érdeemes Urak.

Ugyan ezeknél az Uraknál lehet subscribálni következő tizimű munkára is, melly már a' prés alatt vágyon — „Meiners Prof. Ur. Oktatása, miképpen kellesek az ifjaknak halzonnal dolgozni, kivált olvasni, excerpálni 's-magokat az írásban gyakorolni, magyarra fordítva 's-a' könyveknek leg-szükségesebb esmértetésével meg-bővitve;“ mint-egy hat árkos. A' ki tíz exemplárra subscribál, annak a' tizenegyedik reá-adattatik.

Következő homlokirásu munkátskáimból pedig, úgy mint — „Erköltsi oktatás az ifjabb alizonyosságok' számára. Irta egy Angliai Dama“ és — „Sebbe való könyv azoknak a' kik az olvasásban halznos gyönyörködtetést keresnek“ — találatnak nyomtatványok Pesten, Po'sonyban, Györben, 's-nem sokára más nevezetes városokban is.

Nagy Baráti Febr. 10-dikén 1798.

Kis János
 Evangy. Préd.